

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

MARGUERITE
YOURCENAR
OBOLUL | POVESTE
VISULUI | ALBASTRĂ

HUMANITAS
fiction

OBOLUL VISULUI

Prefață de
Marguerite Yourcenar

Traducere din franceză de
Emanoil Marcu

*Să-ți dai viața pentru un vis
înseamnă s-o prețuiești atâta cât merită.*

MONTAIGNE, tom III, cap. IV

Obolul visului

Paolo Farina era un provincial încă tânăr, destul de bogat, cinstit pe cât poate fi un om care trăiește în intimitatea legii, destul de iubit în micul său burg toscan pentru ca necazul pățit să nu-i aducă disprețul concitadinilor. Fusese compătimit când soția îl părăsise, fugind în Libia cu un amant lângă care spera să-și afle fericirea. Nu și-o găsisese în cele șase luni pe care le petrecuse în casa lui Paolo Farina, cicălită de soacră, dar Paolo, orbit de fericirea că tânăra femeie îi aparține (o fericire obtuză care în fapt îl separa de ea), nu-i bănuise suferința. Când Angiola plecă, după o scenă ce-l umili în fața servitoarelor, Paolo fu uluit că nu izbutise să-i câștige iubirea.

Dar opiniile vecinilor îl liniștiră și, pentru că târgul îl compătimea, o crezu vinovată. Originea siciliană a fetei fiind cunoscută, escapada fu pusă pe seama sângelui meridional; totuși erau indignați că o tânără de familie bună (de vreme ce avusese șansa de a fi educată la Florența, la un pension pentru domnișoarele nobile) și care fusese atât de bine primită la Pietrasanta putuse decădea într-atât. Toți erau de acord că Paolo Farina fusese un soț desăvârșit. În fapt, fusese chiar mai mult decât își imagina târgul, circumstanțele în care o întâlneau, o ajutase și o luase de soție pe Angiola fiind unele în care, de regulă, un bărbat chibzuit nu face un asemenea pas. Acel episod

nu-l împingea totuși, cum ar fi fost posibil, s-o acuze pe fugară de și mai multă ingraturitate, el însuși abia și-l mai amintea. Se străduise să-l șteargă din memorie, în bună parte din milă pentru tânăra-i soție, ca s-o facă să uite ceea ce Paolo numea neșansa ei, dar și din milă față de sine, căci e dureros să recunoști că, într-un fel, femeia care-ți poartă numele este a ta din întâmplare.

Cât timp fusese cu el, o îndrăgise placid; absentă, Angiola lumina cu tot focul pasiunii pe care alții, desigur, știau să-l aprindă în ea; și Paolo regreta nu atât soția pe care-o pierduse, cât amanta ce nu-i fusese nicicând. Nu spera s-o regăsească; renunțase repede la planul absurd de a merge la Tripoli, unde cânta acum trupa lirică din care făcea parte amantul Angiolei. Mai mult, nici nu mai dorea să revină: știa că pentru ea va rămâne pe veci soțul ridicol care, la cină, se plângea că macaroanele sunt crude. Serile lui erau triste în casa cea nouă, simandicoasă, mobilată de Angiola cu un prost-gust copilăresc, ce acorda bibelourilor o importanță deplasată, dar care poate pleda în favoarea absentei, căci fiecare din acele obiecte, fragil ca un gest de bunăvoință, sta mărturie că încerca să-și accepte existența și, înfrumusețându-i decorul, să uite mediocritatea actorului principal. Încercase să se lege de îndatoririle ei cu panglicile roz în care Paolo, deschizând uneori sertarele pe jumătate goale, se încâlcea ca în niște amintiri.

Farina începu să facă la Roma călătorii de afaceri ceva mai des decât era nevoie, prilej să-și viziteze cumnata și s-o întrebe dacă nu primise, din întâmplare, vești de la Angiola. Dar atracția capitalei juca și ea un rol, oferindu-i șansa unor plăceri de care la Florența n-ar fi îndrăznit să profite (la Pietrasanta, nici nu putea fi vorba). Începu să se îmbrace mai vulgar și mai țipător, imitându-l, aproape

fără să-și dea seama, pe bărbatul pentru care îl părăsise Angiola. Începu să fie atras de fetele nonșalante și guralive ce băntuie bulevardele și cafenelele Romei, și dintre care unele, cel puțin așa bănuia, aveau poate în urmă, ca Angiola, amintirea unui cămin, a unui seducător și a unei plecări. Pe Lina Chiari o întâlnise într-o după-amiază, într-o grădină publică, lângă o fântână ce repeta întruna același murmur răcoros. Nu era nici mai frumoasă, nici mai tânără decât altele: el rămânea timid; ea era îndrăzneță și îl scuti de primele cuvinte, chiar și de primele gesturi. El era strâns la pungă; ea, prea săracă pentru a ridica pretenții. La fel ca Angiola, învățase la un pension din Florența, chiar dacă nu era un stabiliment pentru domnișoarele nobile; îi plăcea să vorbească despre micile evenimente locale, construcția unui pod sau incendiul de la o școală, ce servesc oamenilor din același oraș drept reperi comune pentru trecut. În vocea ei, Paolo regăsea răgușeala catifelată a florentinelor. Și, cum toate femeile au cam același trup, și probabil același suflet, când Lina îi vorbea, în întineric, Paolo uita că Lina nu era Angiola, și că Angiola nu-l iubise defel.

Iubirea nu poate fi cumpărată: femeile care se vând nu fac în fond decât să se închirieze; se poate însă cumpăra visul; această marfă impalpabilă se vinde sub nume-roase înfățișări. Cu puținii bani oferiți Linei în fiecare săptămână, Paolo Farina cumpăra o iluzie conștientă, adică, poate, singurul lucru din lume ce nu amăgește.

Simțindu-se obosită, Lina Chiari se sprijini de un zid și își trecu mâna peste ochi. Locuia departe de centru; autobuzul o zdruncinase și se simțea rău; regreta că nu luase un taxi. Hotărâse însă, în ziua aceea, să facă economii: prima săptămână a lunii trecuse iar ea încă nu-și plătise chiria; cu toată căldura sfârșitului de primăvară roman, continua să poarte paltonul gros cu guler de blană tocit pe alocuri. Era datoare farmacistului pentru ultimele calmante, care nici măcar nu-i făcuseră bine; nu mai izbutea să doarmă deloc.

Mai era puțin până la ora trei; Lina mergea pe Corso, pe trotuarul umbrit; magazinele începeau să deschidă. Câțiva trecători pășeau fără grabă, toropiți de siestă, spre biroul sau prăvălia în care lucrau. Lina nu atrăgea atenția; mergea cu pași repezi; succesele unei femei, pe stradă, sunt proporționale cu lentoarea mersului și cu stridența machiajului, căci din tot ce promite un chip sau un trup, doar ceea ce sare în ochi e pe deplin convingător. Socotise că, pentru o vizită la doctor, era nepotrivit să se fardeze. De altfel, cum i se părea că arată mai rău decât de obicei, prefera s-o pună pe seama faptului că nu se rujase.

Se ducea la doctor în silă, după mai multe luni de ezitare în care încercase să refuze ideea că ar fi bolnavă. Nu vorbea cu nimeni despre boală; câtă vreme rămânea

ascunsă, i se părea mai puțin gravă. Clopotul de alarmă al spaimei o trezea prea târziu, în plină noapte, cu trupul deja invadat de dușman, când nu mai putea fugi nicăieri. La fel cum asediații din orașele medievale, surprinși de moarte, se răsuceau în pat și încercau să adoarmă spunându-și că flăcările din jurul lor erau doar un coșmar, Lina luase tranchilizante, încercând să pună somnul între spaimă și ea. Drogurile însă, unul după altul, încetau să-i mai vină în ajutor, ca niște binefăcători de care ar fi abuzat. Începu să le spună în treacăt, glumind, unora dintre amicii ei ocazionali, că nu avea somn, că slăbise, lucru mai mult decât evident, dar care-i convenea, spunea ea, căci îi dădea o siluetă elegantă, ca în jurnalele de modă franțuzești. Reducându-și boala la o simplă indispoziție, ca să le fie mai ușor s-o îmbărbăteze, Lina se indigna totuși, ca de o lipsă de omenie, că nici unul dintre acei bărbați nu-și dădea seama că minte.

Între timp nodulul devenise palpabil, chiar ea îl reperease, deși era abia vizibil, o vagă umflătură sub pliul obosit al sânelui; dar Lina nu vorbea nici acum despre el și, temându-se că o mângâiere întâmplătoare l-ar fi putut descoperi, insista să rămână măcar în cămașă, redevenind pudică de când trupul ei ascundea, poate, un pericol mortal. Însă tăcerea ei creștea, se întărea, devenea tot mai grea, parcă era și ea o tumoare malignă ce-o otrăvea încetul cu încetul. Până la urmă se hotărî să meargă la doctor, poate nu atât ca să se vindece, cât ca să-și poată descărca sufletul. Singurul căruia i se destăinuise pe jumătate era prietenul ei Massimo. Acesta cunoștea, cel puțin după nume, toată lumea din Roma, și o sfătui să meargă la doctorul Sarte; putea chiar, prin cineva, s-o recomande acestei noi somități medicale. Cu o săptămână în urmă Lina telefonase dintr-un bar, pentru programare; hârtiuța pe

care-și notase cu grijă adresa și ora, strecurată apoi în poșetă, îi ținu loc de talisman sau iconiță protectoare. Și, curajoasă pentru că era învinsă, fără să spere aproape nimic (măcar pentru a nu trebui să renunțe la speranța ei prea curând), oricum mulțumită că se lăsa pe mâna unui om cunoscut, la ora fixată era la ușa profesorului Alessandro Sarte, specialist în boli interne, fost șef de clinică chirurgicală. Consulta de la trei la șase după-amiaza, marțea, joia și vinerea, mai puțin în lunile de vară.

Dintr-un sentiment de umilință, Lina renunță la ascensor (de altfel nu prea avea încredere în mașinăriile astea) și porni pe monumentală casă a scârilor, plăcată cu marmură albă. Era aproape frig, ceea ce-n ochii ei deveni imediat o justificare pentru paltonul vechi pe care-l purta. La etajul al doilea, se opri în fața unui tăblițe cu numele doctorului. Sună cu sfială, intimidată de casa veche și solemnă ce-i amintea palatul florentin al unei doamne caritabile la care, pe vremuri, era trimisă cu un buchet de flori ca să-i ureze la mulți ani de ziua ei. Îi deschise o infirmieră: cu bluza și cu amabilitatea ei convențională, semăna cu infirmiera bătrânei doamne florentine. În sala de așteptare elegantă, protejată cu storuri de soarele ce decolorează tapetul, era deja lume. Primul intră un bătrân; trecând pe lângă Lina, o fixă cu o privire insistentă la care ea răspunse cu un surâs involuntar; veni apoi rândul unei doamne în vârstă, fără alte semnalmente decât extrema ei bătrânețe; apoi intră o femeie cu un copil. După ce ușa se închidea în urma lor, acești oameni puteau să și moară, căci nu-i mai vedeai; iar Lina, constatând că unii pacienți erau îmbrăcați aproape la fel de sărăcăcios ca și ea, încetă să se teamă că tariful profesorului ar putea fi prea mare. Își reproșa totuși că nu se dusesese, cum plănuise mai întâi, la medicul de cartier care-o tratase cu

ocazia unui incident din viața ei amoroasă; la fel ca țărani din satul ei de lângă Florența, la ceas de cumpănă își schimbase și ea sfântul protector.

Doctorul Alessandro Sarte era așezat la biroul acoperit cu fișe medicale; i se zărea doar capul, bustul alb, mâinile așezate pe masă, ca niște instrumente lustruite cu grijă. Chipul frumos și puțin încruntat îi amintea Linei zecile de figuri zărite mai întâi pe stradă și care apoi, chiar și în clipele cele mai intime, rămâneau fețele unor străini pe care nu avea să-i revadă vreodată. Oricum, profesorul Sarte frecventa femeii situate mai sus în ierarhia curtezanelor. Prezintăndu-și cazul, Lina începu iar să-și minimalizeze temerile, lungind povestea cu fraze inutile, ca un bolnav care-și desface la nesfârșit bandajele. Vizita ei la doctor era un gest de precauție, poate exagerat... Vorbea cu o dezinvoltură în care se amestecau curajul și speranța secretă că doctorul n-are s-o contrazică. Atunci, ca un bărbat sătul de vorbăria unei amante de-o seară și care se grăbește să ajungă la realitatea nudă, profesorul o întrerupse:

— Dezbrăcați-vă.

Nu e sigur că Lina a recunoscut aceste cuvinte familiare, transpuse din domeniul amorului în cel al chirurgiei. Văzându-i mâinile ce frământau în van cheutorile rochiei, doctorul socoti necesar să adauge, din trusa lui de exortații medicale, o frază pe care Lina n-o mai auzise din vremea îndepărtată a primului ei seducător:

— Nu vă temeți, n-o să doară.

O pofti într-un cabinet cu ferestre mari, atât de luminos încât devenea glacial, unde chiar și lumina părea nemiloasă. Între mâinile mari și bine spălate care-o palpuu fără intenții erotice, nu trebuia nici măcar să simuleze vreun fior voluptuos. Cu ochii mijți, susținută de medic

pe canapeaua din piele puțin mai lată decât trupul, Lina scruta pupilele atât de apropiate încât păreau monstruoase, însă privirea lor nu exprima nimic. Cuvântul de care se temea nu fu, de altfel, pronunțat; chirurgul o certă doar că nu venise la el mai devreme; și, calmată brusc, Lina simți că, într-un fel, nu mai avea de ce să se teamă, căci dintre toate spaimile ei, cea mai cumplită rămânea undeva foarte departe.

Trecu după un paravan să se îmbrace și, ridicând breteaua furoului de mătase, zăbovi o clipă privind-și pieptul, la fel cum făcea pe vremuri, adolescentă, la vârsta când fetele se minunează de lenta împlinire a trupului lor. Maturizarea de acum era însă una teribilă. Un episod îndepărtat îi reveni în memorie: o tabără de vacanță; plaja de la Bocca d'Arno; o baie la poalele stâncilor, o caracatiță ce i se lipise de trup. Țipase; alergase, îngreunată de hidoasa povară vie; nu au putut desprinde creatura decât cășăpind-o. Lina păstrase pentru toată viața amintirea tentaculelor nesățioase, a sângelui și a țipătului de care se-ngrozise singură, dar care acum era inutil, căci de data asta, știa, nu avea să mai fie salvată. În timp ce medicul telefona la policlinică pentru a-i rezerva un pat, lacrimi izvorând poate din adâncul copilăriei începură să-i curgă pe obrazul pământiu și înspăimântat.

Pe la patru și jumătate, ușa se deschise din nou și infirmiera o conduse pe Lina la ascensor. Profesorul o tratase cu toată bunăvoința; îi oferise un pahar de Porto (ținea tot timpul o sticlă în cabinet, pentru bolnavii care se pierdeau cu firea). Avea să se ocupe el de tot; ea trebuia doar să se prezinte, săptămâna viitoare, la clinica unde el îi opera gratuit pe săraci; ascultându-l, ai fi zis că nu există lucru mai simplu decât să te vindeci ori să mori. Liftul coborî cele trei etaje; Lina rămânea așezată, cu capul în

Cuprins

OBOLUL VISULUI	5
<i>Prefață</i> (Marguerite Yourcenar)	7
Obolul visului	15
POVESTE ALBASTRĂ	151
<i>Prefață</i> (Josyane Savigneau)	153
Poveste albastră	167
Întâia seară	175
Farmece	191